

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyea Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarini boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abduraim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане.....	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts.....	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции.....	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зохир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зохи Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
К. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

DAVLATNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA QISHLOQ XO'JALIGI FAOLIYATINING NAZARIY TAMOYILLARI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich

Namangan muhandislik-texnologiya instituti dotsenti

Annotatsiya: Mamlakatimizning yangi rivojlanish bosqichida barcha tarmoqlarda bo'lgani kabi qishloq xo'jaligida ham bir qator islohotlarni amalga oshirishni taqozo etmoqda. Ayniqsa, davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi tarmog'ini barqaror rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu borada O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030-yillarga mo'ljallangan strategiyasining qabul qilinishi muhim dasturulamal bo'lib hisoblanadi. Davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda agrar tarmoqni barqaror rivojlantirish bir qator vazifalarni o'z ichiga oladi. Jumladan, aholining oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, qulay agrobiznes muhitini va qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish, boshqaruvda davlat ishtirokini kamaytirish va investisiyaviy jozibadorlikni oshirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va atrof-muhit muhofazasini ta'minlash, qishloq xo'jaligida ilm-fan, ta'lim, axborot va maslahat xizmatlari tizimini rivojlantirish kabilar ko'zda tutilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiyot, xavfsizlik, iqtisodiy xavfsizlik, davlatning iqtisodiy xavfsizligi, qishloq xo'jaligi, barqaror rivojlanish, tabiiy resurslar, muammolar, samaradorlik.

Abstract: At the new stage of development of our country, it is necessary to implement a number of reforms in agriculture as well as in all sectors. The sustainable development of the agricultural sector is especially important in ensuring the economic security of the state. In this regard, the adoption of the strategy for the development of agriculture in the Republic of Uzbekistan for 2020-2030 is considered an important program. Sustainable development of the agricultural sector in ensuring the economic security of the state includes a number of tasks. Including ensuring food security of the population, creating a favorable agribusiness environment and added value chain, reducing state participation in management and increasing investment attractiveness, ensuring rational use of natural resources and environmental protection, science and technology in agriculture such as the development of science, education, information and consulting services system is envisaged.

Key words: economy, security, economic security, economic security of the state, agriculture, sustainable development, natural resources, problems, efficiency.

Аннотация: На новом этапе развития нашей страны необходимо осуществить ряд реформ как в сельском хозяйстве, так и во всех отраслях. Устойчивое развитие аграрного сектора особенно важно в обеспечении экономической безопасности государства. В этой связи важной программой считается принятие Стратегии развития сельского хозяйства Республики Узбекистан на 2020-2030 годы. Устойчивое развитие аграрного сектора в обеспечении экономической безопасности государства включает ряд задач. В том числе обеспечение продовольственной безопасности населения, создание благоприятной агробизнес-среды и цепочки добавленной стоимости, сокращение участия государства в управлении и повышение инвестиционной привлекательности, обеспечение рационального использования природных ресурсов и охраны окружающей среды, науки и техники в сельском хозяйстве, таких как развитие науки, предусмотрена система образования, информационных и консультационных услуг.

Ключевые слова: экономика, безопасность, экономическая безопасность, экономическая безопасность государства, сельское хозяйство, устойчивое развитие, природные ресурсы, проблемы, эффективность.

KIRISH

Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning muhim jihatlari qatoriga raqobatning kuchayishini, iqtisodiyotning asosiy va ustuvor tarmoqlarining rivojlanishini, xo'jalik yurituvchi subyektlarning moliyaviy-iqtisodiy natijalarini yaxshilashni, ijtimoiy barqarorlikni takomillashtirishni kiritish maqsadga muvofiqdir. Davlatning iqtisodiy xavfsizligini nafaqat o'zini-o'zi tartibga solishning bozor mexanizmlari bilan, balki birinchi navbatda, davlat boshqaruvi organlari tomonidan ta'minlanishi zarur. Bu darajaga erishish uchun davlatning iqtisodiy xavfsizligi

tartibga solish mexanizmlari tizimi, ya'ni davlat organlari va bozor institutlari yordamida shakllantirilishi hamda qo'llab-quvvatlanishi maqsadga muvofiqdir.

Global beqarorlik sharoitida yuqori darajadagi iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda davlatning moliyaviy resurslarning endogenizatsiyasi sharoitida iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash mumkin. Shu bilan birga, davlat iqtisodiyotiga moliyaviy resurslarni jalb etishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim. Ulardan asosiylari deofshorizatsiya, korrupsiyaga qarshi kurash, "kleptokratik iqtisodiyot" deb atalmish iqtisodiyotdan chiqish, aholi jamg'armalarini investisiya resurslariga aylantirish, O'zmilliybankning rag'batlantiruvchi pul-kredit siyosatini joriy etish va investisiyalardan samarali foydalanishni yo'lga qo'yishdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimini o'rganishda "tizim" tushunchasining asosiy belgilarini ajratib ko'rsatish zarur. Tizimlarning umumiy nazariyasining nazariy qoidalariga ko'ra, ushbu tushunchaning asosiy talqinlari quyidagilardan iborat: tizim – mos ravishda aniqlangan tartibda joylashgan, integrativ xususiyatlarga ega bo'lgan elementlar to'plamidir, umumiy xususiyat, maqsad yoki tuzilma bilan birlashtirilgan har qanday elementlar, birliklar, qismlar to'plami, yoki muntazam ravishda joylashtirilgan va ishlaydigan qismlarning bir butun bo'lgan tuzilma deb ta'kidlashadi. Butunlikning mavjudligi tizimning ajralmas xarakteristikasi sifatida tizimni ma'lum bir tarzda joylashtirilgan, o'zaro bog'langan va ma'lum bir yaxlitlikni tashkil etuvchi elementlarning yig'indisida ifoda etiladi.

V.Titov har qanday tizimning ikkita asosiy xususiyatini ta'kidlaydi. Birinchidan, tizimning yaxlitligi deganda tizim sifatida qaraladigan elementlar to'plami o'ziga xos sifatlar va xulq-atvorga ega bo'lib, tizim xossalari uning elementlari xossalari yig'indisiga teng emasligini bildiradi; ikkinchidan, tizimning bo'linuvchanligi har qanday obyektni elementlardan tashkil topgan holda tasvirlash mumkinligidan dalolat beradi. Bu shuni anglatadiki, har qanday obyektni kamida uchta jihatda ko'rish mumkin:

- 1) tizim – ajralmas, yaxlit to'plam sifatida,
- 2) supertizim – umumiy tizimning ma'lum bir qismi sifatida,
- 3) kichikroq qismlar (elementlar, quyi tizimlar) yig'indisi sifatida.

R.Akoff va F.Emeri sistema deganda har biri boshqa har bir element bilan bevosita yoki bilvosita bog'liq bo'lgan ikki yoki undan ortiq elementlar to'plami va bu to'plamning istalgan ikkita kichik to'plami mustaqil bo'la olmaydi deb tushunadilar.

Shuning uchun tizim kamida ikkita elementdan va ular to'plamning boshqa elementi orasidagi bog'lanishlardan iborat bo'lishi kerak. Tizimning elementlari bir-biriga bog'liq bo'lmagan kichik to'plamlarga ajralmaydigan to'liq bog'langan to'plamni tashkil qiladi. Shu sababli, R.Akoff va F.Emerilarning fikricha, tizim kattaroq tizimning bir qismi bo'lishi mumkin bo'lsa-da, uni mustaqil quyi tizimlarga bo'lib bo'lmaydi. Iqtisodiy xavfsizlik tizim sifatida uning yaxlitligi, birligi va maqsadga muvofiqqligini ta'minlovchi tarkibiy elementlar, darajalar va elementlar o'rtasidagi bog'lanishlar yig'indisi bilan tavsiflanadi.

Shu bilan birga, u ijtimoiy-iqtisodiy tizimning ajralmas tarkibiy qismi, uning atribut xususiyatidir. V.Barabin ta'kidlaganidek, tizim metodologiyasi nuqtayi nazaridan tizimni, xo'jalik yurituvchi subyektlarning barqarorligini, moslashuvchanligini, o'z-o'zini boshqarishni ta'minlaydigan turli manfaatlarini muvofiqlashtirishning ziddiyatsiz mexanizmiga asoslangan milliy iqtisodiyotni tashqi muhit bilan o'zaro ta'sirida tashkil etish va rivojlantirish jihatdan xavfsiz deb hisoblashni tavsiya etadi.

MAVZUNING METODOLOGIYASI

Tadqiqotda O'zbekistonda davlat iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishning nazariy asoslari va o'ziga xos xususiyatlarini yoritib berishga alohida e'tibor qaratilib, bu borada yetakchi olimlarning fikr-mulohazalari o'rganilgan. Qishloq xo'jaligida islohotlarni amalga oshirishning asosiy yo'nalishlarini belgilash, barqaror rivojlanish va unga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashga e'tibor qaratilgan.

Mamlakatimizda qishloq xo'jaligini rivojlantirishga oid bir nechta me'yoriy-huquqiy hujjatlarning qabul qilinishi, "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030 yillarga mo'ljallangan strategiyasi" doirasida amalga oshirilayotgan ishlar, qishloq xo'jaligida innovatsiya, raqamlashtirish va axborot texnologiyalari sohasida hamkorlik aloqalarining yo'lga qo'yilishi, bu borada ilmiy-tadqiqot ishlari ko'lamining kengayib borayotganligi alohida ahamiyatga ega.

TAHLIL VA NATIJADORLIK

Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimini ko'rib chiqishda tizimlarning umumiy nazariyasining nazariy qoidalariga tayanamiz. Tizim o'zaro bog'langan elementlarning yig'indisi sifatida elementlarning sifat xususiyatlari va ularning yaqin dialektik aloqasi, elementlarning taqqoslanuvchanligi, yangi tizim sifatini olishga

yordam beradigan elementlarning mavjudligi yoki paydo bo'lgan xususiyatlar, ichki xususiyatlar bilan tavsiflanadi. Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashni nazariy darajada tizim sifatida o'rganishda "davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimi" tushunchasini aniqlash asosiy vazifa hisoblanadi. Olim va mutaxassislarning mazkur dolzarb masala yuzasidan olib borilgan keng ko'lamli ilmiy tadqiqotlari tahlili "davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimi" ta'rifini belgilashda qarashlar birligi yo'qligini tasdiqlaydi.

Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash tizimi qonun hujjatlarida belgilangan doirada faoliyat yuritishi, milliy manfaatlarining ishonchli himoyasini ta'minlash, iqtisodiy xavfsizlikka tahdidlarni prognozlash va o'z vaqtida bartaraf etish, oddiy va favqulodda vaziyatlarda samarali ishlash, hokimiyatning qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud tarmoqlari organlarining aniq tuzilmasi va funksional chegarasiga ega bo'lishi, belgilangan tizimga kiritilgan tegishli organlar faoliyatining zaruriy chegaralarida ochiqlik va shaffoflik kabi asosiy talablarga javob berishi kerak.

Atrof-muhit, resurslar va xavfsizlikning boshqa turlari o'rtasidagi munosabatlarning o'ziga xos xususiyatlari bilan bog'liq bo'lgan davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimining asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

1. **Moslashuvchanlik** - davlatning iqtisodiy xavfsizlik tizimining muvozanat holatiga yaqinlasha olish qobiliyati. Bu holat tizimning o'zi elementlari va parametrlarining tashqi muhitning o'zgaruvchan sharoitlariga moslashishi bilan tavsiflanadi.
2. **Ishonchlilik** - davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimi uning faoliyat ko'rsatishi va rivojlanishi jarayonida, hatto faollik kamaygan taqdirda ham uning parametrlari qiymatlarini saqlab qolish, elementlardan birining muammoli rivojlanishini aniqlash.
3. **Barqarorlik** - davlatning iqtisodiy xavfsizligi tizimidagi aloqalarning ishonchliliigi va mustahkamligi, salbiy omillar ta'siriga bardosh bera olishi.
4. **Kommunikativlik** - iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash tizimida, elementlar, tashqi muhit, milliy xavfsizlik tizimi va boshqalar o'rtasidagi bog'lanishlarning murakkab iyerarxik majmuasining mavjudligi.
5. **O'zaro ta'sir** iqtisodiy xavfsizlikning barcha subyektlari hamkorligining ma'lum bir shaklida namoyon bo'ladi, bu ular o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarning o'ziga xos majmuasini, davlatning iqtisodiy barqarorligiga putur yetkazuvchi omillarni hamda ularni bartaraf etadigan yoki yo'q qiladigan siyosatni joriy etish va aniqlangan omillarning salbiy ta'sirini yumshatish hamda amalga oshirishda namoyon bo'ladi.
6. **O'zaro bog'liqlik** iqtisodiy xavfsizlik tizimi va tashqi muhitning o'zaro bog'liqligi, o'zaro bog'liqligi shaklida namoyon bo'ladi.
7. **Interfaollik** davlatning iqtisodiy xavfsizlik tizimi elementlari o'rtasidagi, davlatning iqtisodiy xavfsizlik tizimi va milliy xavfsizlikning boshqa turlari yoki quyi tizimlari o'rtasidagi o'zaro ta'sir darajasi va xarakteri orqali namoyon bo'ladi.

Qishloq xo'jaligini rivojlantirishda belgilangan maqsad va vazifalarni samarali amalga oshirish uchun davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimi bir qator tamoyillarga ega bo'lishi kerak, ulardan asosiylari:

1. **Maqsadlilik** - iqtisodiy xavfsizlik subyektlarining iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashga ongli ta'sir etish jarayoni bo'lib, davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning asosiy vazifalarini hal etishni belgilab beruvchi tegishli boshqaruv usullari va mamlakatdagi iqtisodiy munosabatlarni ta'minlash vositalari orqali xalq xo'jaligining barcha darajalarini ifoda etadi.
2. **Sinergetika** - davlatning iqtisodiy xavfsizligi tizimining tarkibiy va funksional elementlarining xatti-harakati va harakatlarining bir yo'nalishliliigi yoki maqsadga muvofiqligi, buning natijasida tizim faoliyatining samaradorligi mustahkamlanadi.
3. **Favqulodda holat** - davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimi elementlarining maqsad va vazifalari har doim ham tizimning maqsad va vazifalari bilan hamohang bo'lavermaydi.
4. **Iyerarxiya** - davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimi manfaatlarini uning tarkibiy hamda funksional elementlari, quyi tizimlari va boshqalar manfaatlaridan ustunligini belgilashda namoyon bo'ladi.
5. **Multiplikativlik** - tahdid va xavf-xatarlarning, davlatning iqtisodiy barqarorligiga putur yetkazuvchi omillarning, shuningdek, davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimidagi elementlar faoliyatining barcha ijobiy ta'sirini ko'paytirish qobiliyatiga ega bo'ladi.
6. **Alternativlik** davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash va boshqa ko'zlangan maqsadlarga erishishning turli yo'nalishlarini ishlab chiqish va amalga oshirishda namoyon bo'ladi. Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash tizimining samarali ishlashi tashkiliy-iqtisodiy ta'minlash, moliyaviy, institutsional, boshqaruv, intellektual va kadrlar, ilmiy-texnik, axborot va tahliliy quyi tarkibiy tizimlarning mavjudligi va o'zaro ta'siri bilan yuzaga keladi.

Davlatning iqtisodiy xavfsizligi bu, xavfsizlikning tarkibiy jihatdan o'zaro bog'liq bo'lgan tarkibiy qismlarini xususan, makroiqtisodiy, Investitsion, innovatsion, moliyaviy, oziq-ovqat, ijtimoiy, tashqi iqtisodiy, energetika, demografik tarkibiy qismlarni o'z ichiga olgan iqtisodiy tizimning ajralmas xarakteristikasini aks ettiradi. Ushbu komponentlarning har biri iqtisodiyotning alohida sohasi faoliyatini tavsiflaydi, ular orasida qishloq xo'jaligi

sektori alohida o'rin tutadi. Shunday qilib, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash tartibi quyidagi ketma-ketlikka rioya qilishni o'z ichiga oladi:

- 1) davlatning iqtisodiy xavfsizligi darajasini obyektiv monitoring qilish;
- 2) davlatning iqtisodiy xavfsizligi ko'rsatkichlarining chegaraviy qiymatlarini ishlab chiqish;
- 3) davlatning iqtisodiy xavfsizligiga ichki va tashqi tahdidlarni aniqlash va oldini olish;
- 4) davlatning iqtisodiy xavfsizligiga ichki va tashqi tahdidlarning oldini olish;
- 5) davlatning iqtisodiy xavfsizligiga ichki va tashqi tahdidlarga qarshi chora-tadbirlarni amalga oshirish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bizning fikrimizcha, davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimining uning tuzilishi bilan bog'liq bo'lgan asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat bo'lishi kerak:

1. **Butunlik (yaxlitlik)** - tartibligi bilan ajralib turadigan tarkibiy qismlar to'plami. Bu elementlar mam-lakatda iqtisodiy faoliyatni tashkil etish, davlatning iqtisodiy xavfsizligi maqsadlariga va uning ma'lum darajasiga erishish uchun aloqalar hamda munosabatlar bilan muvofiqlashtiriladi.
2. **Strukturaviylik** - davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimini ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlagan holda tarkibiy qismlarga bo'lish.
3. **Iyerarxiya** – davlatning iqtisodiy xavfsizligini barcha tarkibiy va funksional elementlari bilan ta'minlash tizimi kattaroq tizimning (milliy xavfsizlik) quyi tizimi sifatida qoraladi.

Qo'shimcha qilish mumkinki, davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash tizimini amalga oshirish davlat-ni iqtisodiy xavfsizligi darajasiga salbiy ta'sir ko'rsatadigan turli xil tahdidlar, xavflar, omillarni aniqlash tufayli amalga oshiriladi.

Vazifalarni qurish strategik tizimni shakllantiruvchi maqsadlarga erishish iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash tamoyillariga muvofiq amalga oshiriladi va bu borada, iqtisodiy xavfsizlik tizimining funksiyalarini taqsimlash, iqtisodiy xavfsizlikka tahdidlarni aniqlash, monitoring qilish va tahlil qilish, davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash, ichki va tashqi tahdidlarning oldini olish yoki zararsizlantirish, aholini ijtimoiy himoya qilish, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash vositalarining tayyorligi holatini saqlashga qaratilgan chora-tadbirlarni ishlab chiqish va qo'llash, shuningdek, qonun hujjatlarini tayyorlashni nazarda tutadi. Shuning uchun iqtisodiy xavfsizlikni ta'min-lashning amaldagi tizimi milliy iqtisodiyotning resurs salohiyatiga aylanadi va bu unga davlatning iqtisodiy salo-hiyatini maksimal darajada ro'yobga chiqarishga yordam beradi hamda ichki va tashqi tahdidlardan samarali va o'z vaqtida himoya qilishga imkon beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ульяновченко Ю.О. Конкуренентоспроможність аграрного сектора економіки: механізми державного регулювання: монографія. Х.: Асоціація докторів наук з державного управління, –2013. –372 с.
2. Мартынюк В.П. Таможенное дело и экономическая безопасность государства: теория и методология: монография. Тернополь.: –Астон, –2010. –256 с.
3. Климова Н.В. Особенности регулирующего воздействия государства на агробизнес в зарубежных странах // Научный журнал КубГАУ. 2013. № 90(06). [Электронный ресурс]. URL: <http://ej.kubagro.ru/2013/06/pdf/45.pdf>
4. Мишина И.Г. Экономическая сохранность в условиях рыночных трансформаций: дис.... канд. экон. наук: спец. 08.00.01. –Донецк, –2007. –235 с.
5. Титов В.В. Возможности системного анализа применительно к научному и техническому творчеству. URL: <http://www.metodolog.ru/00293>
6. Акофф Р., Эмери Ф. О целеустремленных системах/пер. с англ.; под. ред. И. Ушакова. –Москва: Сов. –радио, 2004. –272 с.
7. Барабин В.В. Экономическая безопасность государства. –М: Аванти, 2001. –С. 44–188.
8. Bekmirzayev, M., & Mirzatov, B. (2023). Issues of econometric modeling and forecast of sustainable development of agribusiness subjects. In E3S Web of Conferences (Vol. 452, p. 01022). EDP Sciences.
9. Bekmirzayev, M., & Xolikov, J. (2023). PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF SERVICE INDUSTRIES. Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology, 8(1), 233-237.
10. Bekmirzayev, M. A. (2023). O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIY STRATEGIYASI" VA UNI AMALGA OSHIRISH-NING ASOSIY YO'NALISHLARI. "Yashil" iqtisodiyot VA TARAQQIYOT, 1(10), –147-149.
11. Adashaliyevich, B.M. (2021). Development of Agricultural Infrastructure and Material Logistics Support of Farms. Journal of Economics, Finance and Management Studies, 1762-1766.
12. Bekmirzayev, M. A. (1788). Ensuring stability of agriculture based on the development of the farm economy of the republic of Uzbekistan. Indo-Asian Journal of Multidisciplinary Research (IAJMR). –pg, –1793.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.